

EBÛ OSMAN EL-HÎRÎ HZ. (4)*

Eüzü bi'llâhi mine's-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîne hamden kesîran tayyiben mübâreken fîh... Alâ külli hâlin ve fî külli hîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve alâ âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn... Emmâ ba'd:

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Tasavvuf yolunun büyüklerinin, evliyaullahın meşhurlarının hayatlarını ve güzel sözlerini okumaya devam ediyoruz. Allah cümlemizi rahmetine nâil eylesin... Sevdiği, râzı olduğu kullar eylesin... Evliyaullah büyüklerimizin himmetlerine, teveccühlerine mazhar eylesin... Peygamber Efendimiz'in şefaatine nâil eylesin...

Bunların okunmasına, izahına geçmeden önce Peygamber SAS Efendimiz'in ruh-u pâkine bizden bir hediye-i Kur'âniye olsun acizâne, muhibbâne; sonra Peygamber Efendimiz'in âline, ashâbına, etbâına, evliyâullah, mürşidîn-i kâmilîn ve evliyâ-i mukarrabînin ruhlarına, sâdât u meşâyih turuk-u aliyyemizin ervâhına hediye olsun diye;

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

Bu diyarları Allah rızası için cihad edip fethetmiş olan fatihlerin, şehidlerin, gazilerin, mücahidlerin ruhlarına hediye olsun diye; bu diyarlarda medfun bulunan enbiyaullah, evliyaullah sahabe-i kirâm, şehidler, gaziler, mücahidlerin ruhlarına hediye olsun diye;

Uzaktan yakından buraya zahmet edip, gelip dolduran, şereflendiren siz kardeşlerimizin ahirete göçmüş olan bütün müslüman âbâ ü ümmehât, ecdâd u ceddâd, akraba u taallukât, ihvân u evlâd u zürriyyâtlarının ruhlarına hediye olsun diye;

Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi sevdiği kullarından eylesin, ömrümüzü rızasına uygun geçirmemizi nasib eylesin, imtihanı başarmamızı nasib eylesin, Rabbimizin huzuruna sevdiği, râzı olduğu kullar olarak varmamızı nasib eylesin diye, bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerif okuyalım, öyle başlayalım:

a. Ucbün Sebebi

Sıra Ebû Osman-ı Hîrî Hazretleri'ne geldi. Horasan'a, Nişâpur'a bağlı Hîre'den Ebû Osman isimli büyük zâtın sözlerini okumaktaydık. Hayatını geçen haftalar söylemiştik, naklettiği hadislerden misal vermiştik. Şimdi sözlerine devam ediyoruz.

قَالَ وَسَمِعْتُهُ يَقُولُ الْعُجْبُ يَتَوَلَّدُ مِنْ رُؤْيَةِ

النَّفْسِ وَذِكْرِهَا وَرُؤْيَةِ الْخَلْقِ وَذِكْرِهِمْ

TS. 172/6 (Kàle, ve semi'tühû yekül) Kàle diyen Ebû Amr ibn-i Hamdân, daha önceki rivayetlerin başında vardı. Semi'tühû dediği de Ebû Osman. Yâni, o zât Ebû Osman el-Hîrî'nin şöyle söylediğini naklediyor:

(El-ucbü yetevelledü min ru'yeti'n-nefsi ve zikrihâ; ve ru'yeti'l- halki ve zikrihim) Ucüb denilen bir kötü huy var. Kötü huyların önemlilerinden birisi ucub. Ayın-cim-be, ucub. Ucub, insanın kendini beğenmesi, kendini beğenmiş kimse olması. Tabii bir insanın böyle kendini beğenmişliği çok kötü sonuçlar doğuruyor, geçimleri bozuyor, başka insanların hor görülmesine sebep oluyor ve insanın kendi kendisini teftiş ederek, kontrol ederek düzeltmesini, hatalarını bulup iyi bir insan olmasını da engelliyor. Çünkü beğeniyor kendisini, hatasını göremiyor. Halbuki görse düzelterek, düzeltse Allah sevecek.

Şimdi onun için büyüklerimizden birisinin sözü, Hocamız'ın kitabında yazılıdır:

الْعُجْبُ حِجَابُ التَّوْفِيقِ

(El-ucbü hicâbü't-tevfîk) "İnsanın kendini beğenmesi, ucub huyu, Allah'ın ona tevfiğini refîk etmesine mani olur. Allah tevfiât-ı samedâniyesini keser o kuldan, onu hayırlara muvaffak etmez. Kendini beğenen insanı Allah muvaffak etmez."

Biliyorsunuz, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin adetini. Peygamber Efendimiz hadis-i şeriflerinde anlatmış, duymuşsunuzdur:¹

مَنْ تَوَاضَعَ لِلَّهِ رَفَعَهُ اللَّهُ وَمَنْ تَكَبَّرَ وَضَعَهُ اللَّهُ

(ابو نعيم عن عمر)

RE. 414/5 (Men tevâdaa li'llâhi rafeahu'llâh) Mütevazı olanı da Allah yükseltiyor. Kul tevâzu gösterdikçe, haddini bildikçe, “Ben eksikliyim, ben kusurluyum dedikçe, Allah yardım ediyor, yükseltiyor.

(Men tekebbere vadaahu'llâh) Aksine, kim kibirlenirse, Allah onu alçaltıyor. Yâni, ben büyüğüm filan diye kabaran, kendisini büyük sanan, çalım satan, tekebbür edeni Allah inadına alçaltıyor. Adeti böyle Mevlâmızın...

Çünkü, büyüklenmek kula ait bir iş olamaz. Kul acizdir, noksandır, yaratılmıştır, gücü kuvveti Allah'tan alıyor. Allah'tan aldığına göre, kendisinin öğünmesine lüzum yok. Allah veriyor da, ondan alıyor. Binâen aleyh öğünmemesi lâzım! Eh, kendisini öğündüğü zaman, böbürlendiği zaman, kibirlendiği zaman;

¹ Taberânî, Mu'cemü'l-Evsat, c.V, s.139, no:4894 Mecmaü'z-Zevâid, c.X, s.585, no:18294; Hz. Aişe RA'dan.

Kudâî, Müsnedü's-Şihâb, c.I, s.219, no:335; Hz. Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.216, no: 5735; Keşfü'l-Hafâ, c.II, s.1442, no:2445;

Câmiu'l-Ehâdîs, c.XX, s.179, no: 21844.

“Sen misin kendinde bir şey var sanan, kibirlenen, böbürlenen, öğünen, kendini beğenen?” diye, Allah alçaltıyor. Bu böyle.

Şimdi bu kötü huy nereden meydana gelir? Onu söylüyor bu âlim büyüğümüz:

(El-ucbü yetevelledü min ru’yeti’n-nefsi ve zikrihâ) “Ucüb denilen kötü huy, insanın nefsinin görmesinden ve onun zikredilmesini sevmesinden kaynaklanıyor.” Nefsine kıymet vermese, nefsinin aradan çıkartsa, nefsinin görmese, o zaman ucub olmayacak. Yâni eğer bir meziyeti varsa bile, diyecek ki:

“—Bunu Allah bana verdi.”

Nefsinin aradan çıkarttığı zaman, anlayacak işin hakikatini. Nefsinde bir varlık var sandığından, nefsinin gördüğünden oluyor ve nefsinin övülmesini, zikredilmesini, medhedilmesini istediğinden oluyor.

Halbuki sen nesenin yâni?.. Sen bir yerine bir felç gelse, kolunu kırırdatamıyorsun, ağzın yamuluyor, gözünün kapağı açılmıyor... Uykuya dalsan, uyanamıyorsun. Uyusan, uyumak istesene, uyku vermese Allah, uyuyamıyorsun... Zengin olmak istiyorsun, olamıyorsun. Bir şey yapmak istiyorsun, yapamıyorsun. Neden?.. *Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi’llâh da ondan. Güç kuvvet Allah’ın... Yaratan, veren, yükselten, alçaltan, zengin eden, fakir yapan, hasta eden, şifa veren Allah... Onu görse, anlasa, nefsinin hiçliğini anlasa, iş düzelecek.*

Onun için İran şairlerinden bir tanesi diyor ki:

ان تعین چون حباب از بسته چشمیهای توست

چشم بگشاهی چئی خود را در این دریا ببین

*İn taayyün çün habâb ez beste çeşmîhâ-yı tust,
Çeşm begüşâ hiçî-i hodra der in deryâ be-bîn.*

Güzel bir şiir... Diyor ki: “Senin kendinde bir varlık görmeyen, kendini beğenmeyen, kibirlenmeyen, ucuba düşünen nedir? Gözünün kapalı olmasındandır. Deryâdaki su habbeciğinin, su kabarcığının kapalı olduğu gibi böyle kubbeli olduğu gibi, kapalı olduğu gibi gözün kapalı olduğundan, kendinde bir şey var sanıyorsun sen. Körlüğünden yâni. Gözün aç, yâni o zaman hiçliğini anlarsın.

Deryâdaki o su kubbesi, habbesi neyse, sabunlu sularda da olur ya kabarcık, iğneyle filan dokundun mu pat diye patlar, açıldığı zaman yok olur. Gözünü aç, hiçliğini o zaman görürsün.” diyor. Öyle bir benzetmeyle anlatmış şairâne bir üslupla.

İnsanın kendi nefsinin görmesinden ve zikredilmesini, medhedilmesini sevmesinden kaynaklanıyor. Başka? (Ve ru’yeti’l- halki ve zikrihim) “Halkı görmesinden ve halkın kendisini zikretmesini sevmesinden kaynaklanıyor.

Halk ne, yaratıklar ne?.. Onlar da senin gibi aciz mahlûklar.

Onların da elinde bir şey yok. Allah seni korursa, sana zarar veremezler. Allah seni cezalandırıcaksa, Allah'ın elinden seni kurtaramazlar. Halk ne? Halk da senin gibi aciz bir yığın.

Yâni putperestlere acıyoruz, kızıyoruz:

“—Geçmişler bir ağaçtan yapılmış, taştan yapılmış, demirden, tunçtan yapılmış bir heykelin, cansız bir şeyin karşısına; ondan bir şeyler istiyorlar.” diye ayıplıyoruz.

E seninki de öyle, sen de halktan bir şey bekliyorsun, bir şey istiyorsun. Halk ne ki yâni?.. Ha o put, ha o karşısına geçip tapındıkları heykel. Bir şey değil. İşte, kendileri yaptılar. İmalathanede yaptılar, getirdiler, puthanelerine diktiler, karşısına geçiyorlar:

“—Bizi affet, bize yardım et, bizi hastalıktan kurtar!..”

Yâ, az önce onu sen yaptın, bu putun sana bir faydası yok. Tamam, onun faydası yok, ona kızıyoruz. Halk?.. Halk da Allah'ın mahlûku, onun da elinde bir şey yok ki. Ha ağaç, ha tunç, ha mermer, ha taş, ha halk... Hepsi Allah'ın mahlûku... Yapan Allah, veren Allah... İşte hakiki iman bu...

Ucüb nereden oluyor? Halkı görüyor, halkın beğenmesinde bir şey var sanıyor. Halk beğenince işi rast gidecek, zengin olacak sanıyor. Halka bir pâyeye veriyor, halkın varlığını görüyor, halkın varlığına önem veriyor. Halkın da zikretmesini, kendisinden bahsetmesini seviyor, şöhretlenmeyi seviyor... Ondan oluyor bu ucüb.

Şöhreti sevmese, halkın hiçliğini anlasa, nefsi görmese; “Nefsin övülmesinden ne olacak, övülme ne olacak? Allah sevmedikten sonra, övülse ne kıymeti var!” dese, ucüb olmayacak. O zaman ucüb denilen hastalık olmayacak. Kökü bu.

Nefsini görüyor, halkı görüyor. Nefsin hiçliğini anlayacak, halkın acizliğini anlayacak, halktan bir şey gelmediğini anlayacak, Yaradan’a yönelecek. Yaradan’a yönelince de, ucüb, kibir filan olmaz o zaman. Boynunu bükecek Mevlâsının karşısında, diyecek ki:

“—Yâ Rabbi! Sen benim içimi, dışımı, evvelimi, ahirimi biliyorsun, günahımı sevabımı biliyorsun. Halktan gizlesem, senden gizleyemem. Çok acizim yâ Rabbi, çok naçizim yâ Rabbi, çok suçluyum yâ Rabbi! Elim boş, sana lâyük bir amel yapamadım, yüzüm kara, suçum çok...” diye ağlayacak o zaman.

Mevlâsı her şeyi bildiğinden ona rol yapmak mümkün mü? Allah’ı kandırmak —hâşâ sümme hâşâ— kimin aklından geçer? Olur mu öyle şey! Allah’a karşı samimi olacak.

E halkı görünce, halkın alkışına önem verince, meydanlardaki kalabalıkları bir şey sanınca, nefsini görünce, nefesine pâyeye verince, nefsinin medhedilmesini sevince, o zaman kabarma, ucüb, kendini beğenme oluyor.

“—Efendim, halk beni çok seviyor, ben şöhretliyim, herkes benim etrafıma toplanıyor, herkes beni alkışlıyor.

Şöyle sanatkârım, böyle meşhurum, televizyon kanalları peşimden koşuyor, film firmaları benimle film çevirmek için uğraşiyor...”

Ne olacak yâ?.. Senden öncekiler ne olmuş, nereye gitmiş, ne fayda vermiş?.. Bırak halkı... Ne diyor Niyâzî-i Mısrî:

“—Halkı çıkar aradan!.. Bu halk ne olacak? Çıkar bu halkı Mevlân ile arandan... Halkı araya sokup da, başını derde bulaştırma!” diyor.

Bu mübarek sözden iki şey anlıyoruz, belki daha çok şey anlayabiliriz:

Nefsimizi yok bilelim, yok etmeğe çalışalım, kıymeti olmadığını anlayalım. Bizden bir şey olmadığını bilelim, acizliğimizi anlayalım, o zaman ucüb gibi bir huya düşmeyiz.

Halkın da aciz olduğunu anlayalım, onların da bizim gibi yaratıklar olduğunu anlayalım, onlara da Mevlâ verirse, nasib ederse, güç kuvvet ihsân ederse oluyor diye, her şeyin aslının, esasının Allah’ın iradesi, kudreti olduğunu bilirse insan, o zaman bu kötü huy kalmaz. Bu kötü huy kalmayınca, insanlar da onu sever.

Şimdi ben böyle dini tarafı olmayan, dünya ehli insanların yazdığı kitapları da okuyorum. Meselâ, demişler ki: Deyl Karneci meselâ, *Söz Söylemek, İş Başarmak Sanatı* demiş; *Hitabet Sanatı* demişler vs. böyle çeşitli kitaplar yazılmış. Kendini sevdirmek yolları nelerdir falan, bunları anlatıyorlar. Hepsinin birleştiği noktalardan bir tanesi: İnsanın ben ben, ben ben dememesi, kendini beğenmemesi, mütevazı olması... Bunu söylüyorlar.

Böyle yapmadığın zaman aksi tesiri olur, başarıyı sağlayamazsın diyorlar. Yâni başarı için bunun şart olduğunu biliyorlar. Onlar bile biliyor. Ben diyen insanın çekilmez bir insan olduğunu, kendini beğenmiş bir insanın arkadaşları tarafından bile yaka silkildiğini, beğenilmediğini biliyorlar. Onlar da Avrupalı yazarlar da, onlar da yazıyor. Belki onlar da İncil'den, Tevrat'tan filan öğrenmişlerdir tabii bunları ama, hayat da böyle... Kibirli insanı kimse sevmez.

“—Bırak ya şu burnu büyük adamı sen de, sevimsiz adam...” filan der.

Ama tatlı dilli, güleç yüzlü, mütevâzı bir adamı, mütevâzı, mahviyetkârane hareket eden, böyle boynu bükük insanı herkes sever. Yunus'u herkes seviyor. Onun gibi.

b. İbadet Zevkinin Elden Gitmesi

قَالَ وَوَجَدْتُ بِخَطِّ أَبِي قُلْتُ لِأَبِي عُثْمَانَ كُنْتُ
أَجِدُ فِي قَلْبِي حَلَاوَةً عِنْدَ إِقْبَالِ اللَّيْلِ وَأَنَا لَا
أَجِدُهَا السَّاعَةَ فَقَالَ لَعَلَّكَ سُرِرْتَ بِشَيْءٍ مِنْ
الدُّنْيَا فَذَهَبَ بِحَلَاوَةِ ذَلِكَ مِنْ قَلْبِكَ وَرُبَّمَا
يُعْرِفُكَ اللَّهُ ضَعْفَكَ وَيُرِيكَ قَدْرَكَ فَيَسْأَلُكَ
خَلَاوَةَ مُنَاجَاةِ اللَّيْلِ حَتَّى تَتَضَرَّعَ إِلَيْهِ فَيُرِدَّهُ
عَلَيْكَ لِئَلَّا تَتَمَنَّيَ مَكْرَهُ

TS. 172/7 (Kàle ve vecedtü bi-hatti ebî) Babamın kendi yazısıyla yazdığı kitabında gördüm ki diyor, aynı râvî. (Kultü li- ebî usmân) Babası demiş ki Ebû Osman'a, yâni bu hayatını, fikirlerini okuduğumuz mübarek zâta, şikâyetlenmiş, kendi halini sormuş anlatmak için:

(Küntü eacidü fî kalbî halâveten inde ikbâli'l-leyl, ve ene lâ eacidühe's-sâah) “Ben geceleyin ibadete yöneldiğim zaman, şöyle herkes uyumuş, ortalık sakinleşmiş; geceleyin kalkmışım, abdestimi almışım, seccademe oturmuşum, şöyle kılabildiğim kadar namaz kılmışım. Ondan sonra elime tesbih almışım, tesbih çekmişim, tefekküre dalmışım... İşte geceleyin böyle ibadete yöneldiğim zaman, bir tat duyuyordum, bir zevk alıyordum bu gece ibadetinden... Gece kalkıp da böyle ibadetten zevk alıyordum, yâ Ebû Osman! *(Ve ene lâ eacidühe's-sâah)* Şimdi bu zevk kalmadı, bu zevki alamıyorum. Kalkıyorum gene teeccüde, geceleyin ibadeti gene yapıyorum ama, şimdi o tat yok. O ağzımın o tadını, lezzetini bulamıyorum.” diye sormuş.

(Fekàle) Ebû Osman buyurmuş ki: *(Lealleke sürirte bi-şey'in mine'd-dünyâ)* “Belki sen dünyalık bir şeyden dolayı sevindin. Fani, değersiz, ahirete yaramaz, dünyalık bir şeyden dolayı sevindin. *(Fezehebe bi-halâvetin zâlike min kalbike)* O eskiden ibadetten duyduğun tadı, bu dünya sevgisi kalbinden götürdü. Belki böyle bir şey oldu.

Dünyalık bir şeyi sevdin, sevindin ona, neşelendin, ondan ibadetin, ahiretin keyfi kaçtı senin içinden.

(Ve rubbemâ) Belki de böyle bir şeyden değildir. Yâni dünyalık bir şey sevdiğinden, dünyaya teveccüh ettiğinden ahiret zevki ağzından kaçmış değildir belki. (Yuarrifüke'llâhu da'feke) Allah senin ne kadar zayıf kul olduğunu, kendinin anlamanı istiyor belki... Sana zayıflığını anlatmak istiyor. (Ve yüriyeke kadreke) Kadrinin ne kadar az olduğunu anlatmak istiyor. (Feyeslübüke halâvete münâcâti'l-leyl) Bundan dolayı, gece münâcât etmenin tadını ağzından alıyor, (hattâ tetedarraa ileyhi) tâ ki, 'Aman yâ Rabbi! Bir kusurum mu var?' diye tazarrû edesin diye. (Feyerüddehû aleyke) O da senin bu tazarrun üzerine tekrar onu sana verecek, (liellâ te'mene mekrahû) –Burada noktayı koymamışlar, Kitap elinde olanlar, koysun. Ne'mene gibi yazılmış, te yapsınlar onu, (te'mene mekrahû) diye düzeltsinler kitabı– Yâni Allah'ın mekrinden emin olmaman için bunu böyle yapmıştır Allah sana.”

Muhterem kardeşlerim! Şimdi Allah-u Teâlâ Hazretleri Kur'an-ı Kerim'de buyuruyor ki:

وَمَكْرُوا وَمَكَرَ اللَّهُ

(آل عمران: ٥٤)

(Ve mekerû ve mekera'llâh) “Bu ehl-i dünya, kâfirler, münafıklar, müşrikler hile yaptılar; (ve mekera'llah) Allah da onların hilelerine karşı, başka şeyler takdir buyurdu.

Onların hilelerini boşa çıkartmak, onların ayağını tuzağa düşürmek için, Allah da onlara, ‘Siz misiniz böyle yapan?’ diye ceza verdi.” (Âl-i İmrân, 3/54) diye Kur’an-ı Kerim’de bildiriyor.

Şimdi Allah’ın mekrinden emin olmamak lâzım. Yâni bakarsın, Allah senin hoşuna gidecek gibi bir şeyleri verir verir de; sonra uçurumun kenarına gelersin, ayağın kayar da mahvolursun. İmtihandır o verdikleri... Allah’ın imtihanıdır.

Onun için ârifler, hoşuna giden keyifli zevkler bile olsa hiç şımarmamışlardır, hiç gevşememişlerdir, hiç ihtiyatı elden bırakmamışlardır. Dâimâ, “Acaba?” demişlerdir, ihtiyat etmişlerdir. “Evet, şu anda vaziyet iyi gibi görünüyor ama, bunun arkasından ne gelecek?” diye, korku ile müteyakkız durmuşlardır. Bu iyi.

Allah’ın mekrinden emin olmamak lâzım!

“—Neden?..”

Bak, meselâ Firavun bir ara saltanat sahibiydi. Firavun, Allah’ın düşmanı... Mısır’ın hakimiyeti elindeydi. Diyordu ki etrafındakilere:

قَالَ يَا قَوْمِ أَلَيْسَ لِي مُلْكُ مِصْرَ وَهَذِهِ الْأَنْهَارُ

تَجْرِي مِنْ تَحْتِي

(الزخرف: ٥٠)

(E leyse lî mülkü mısra ve hâzihi’l-enhâru tecrî min tahtî) “Yâ bu Mısır’ın koca ülkesi, hakimiyeti, şu akan nehirler benim değil mi?..”

Bu saraylar, bu mülkler, bu devletler, bu ordular, bu hizmetçiler, bu hazineler, bu altınlar benim değil mi?..” (Zuhruf, 43/51)

E senin, ne olacak?.. İşte bak senin, ne olacak? İmtihan bunlar ya... Sen ne sandın kendini?..

“—Bana tapınacaksınız, benden ayrı tanrı edinmeyeceksiniz, bana ibadet edeceksiniz.” dedi.

Bak, Allah’ın kendisine güzel hal vermesinden şaşırды, şımardı. O Allah’ın verdiklerini kendinin sandı. Halbuki o bir hile, Allah’ın mekri... Ondan şımarmaması lazımdı. Evet Allah bunları şimdi vermiş ama, bakarsın alır. Yarın darbe-i hükümet olur, hapse düşer. Bu günün hükümdarı yarın hapse düşer.

Genç Osman’ın Yedikule zindanlarında nasıl boğulduğunu düşünüyor musunuz?..

Bir gün önce tahttaydı, Yeniçeriler isyan ettiler, şu yanından geçtiğimiz Yedikule zindanlarına bıraktılar da, koca padişah zindana düştü ertesi gün. O gün, sabahki tahtından düştü zindana... Ondan sonra da yanına görevliler gitti, pos bıyıklı, pala bıyıklı, iriyarı herifler.

“—Osman’ı öldürün!” diye emir aldılar. Zindanın kapısını kapattılar.

Altı yedi kişi, padişahı öldürecek adamlar. Padişah da hapiste... O da iriyarıymış, güçlü kuvvetliymiş Genç Osman. E nasıl yakalayacaklar?.. Av yakalar gibi kement attılar üstüne... Kement üstüne geldikçe savurdu, çıkarttı bir iki defa ama, hepsinin elinde kement

var, ip var... Yedi kişi, sekiz kişi, kaç kiřiye...
Sonunda av gibi yakalandı, boğuldu.

Bu saltanat dâimî değil... Bu ikbal dâimî değil...
Bu zenginlik daimi değil. Bu hayat daimi değil.
Bu sıhhat daimi değil. Bunların hepsi bir zaman
için. Bunlara aldanmamak lâzım!..

Bunlar kaderin cilvesi. Bunlar mekr-i ilahî
olabilir. Yâni insan gûnahtayken, iyi bir şeylere
sahip oluyorsa...

“—Yâ işte bak hem gûnah işliyorum, hem de iyi
şeyler oluyor. Yâ, buna aldanma, bu bir tuzak,
toparla kendini!” demesi lâzım, insanın kendi
kendine.

İşte insan tabii ibadet ediyor, gece ibadet ediyor.
Gözüne güzel haller gözüküyor, kalbine güzeller
haller geliyor. Bazen Allah onu alıyor elinden...
Aldığı zaman anlıyor ki, “Bu gelen haller
benden deđilmiř, Allah verince oluyormuř,
alınca gidiyormuş.” Verince oluyor. Allah aldı
mı, aynı işleri yapıyorsun olmuyor. Demek ki
Allah’tanmiř, demek ki Allah alıverirmiř. Bu
zevki aldığı gibi, Allah saklasın, imanını da
alıverir. Allah saklasın, her şeyini alıverir. Belli
olmaz.

Ne yapacaksın?.. Allah’ın başına ne
getireceđini bilemezsin, Allah’ın mekrinden
emin olmayacaksın, ihtiyat üzere olacaksın,
yalvaracaksın, dua üzere olacaksın:

“—Aman yâ Rabbi, benim hatamdan dolayı beni
helâk etme, beni mahvetme, beni gazabına
uğratma, beni kahrına maruz bırakma!..” diye
yalvaracaksın.

İşte belki bunu anlatmak için almıştır Allah diyor. Öyle cevap vermiş. Yâni iki sebep, iki tahmin söylemiş: Ya sen dünyalık bir şeye sevindin, onun için ahiret zevki ağzından gitti; ya da Allah sana zayıflığını hissettirmek istiyor, Allah'ın mekrinden emin olma diye, ihtiyat üzere yaşa diye bir alıyor, bir veriyor ki; veren Allah, alan Allah bilesin... Allah'a tazarrû ve niyâzın devam etsin demek istiyor.

c. Allah Korkusu, Ucüb ve Kibir

قَالَ وَسَمِعْتُ أَبَا عُمَانَ يَقُولُ الْخَوْفُ مِنَ اللَّهِ
يُوصِلُكَ إِلَى اللَّهِ وَالْكِبْرُ وَالْعُجْبُ فِي نَفْسِكَ
يَقْطَعُكَ عَنِ اللَّهِ وَاحْتِقَارُ النَّاسِ فِي نَفْسِكَ مَرَضٌ
عَظِيمٌ لَا يُدَاوَى

TS. 172/8 (Kâle, ve semi'tü ebâ usmâne, yekül)
Aynı râvî, gene Ebû Osman'ın şöyle dediğini
işitmiş: (El-havfü mina'llâhi yûsilüke ila'llah;
ve'l-kibrü ve'l-ucübü fî nefsike yaktauke
ani'llâh; va'htikâru'n-nâsi fî nefsike maradun
azîmun lâ yudâvâ)

Üç cümle var burada:

1. (El-havfü mina'llâh) Allah'tan korkmak.
“Allah'tan korkmak, seni Allah'a ulaştırır.”
2. (Ve'l-kibrü ve'l-ucüb) “Kibir ve ucub,
böbürlenmek, büyüklenmek, kendini beğenmek;
(fî nefsike) kendi kendine bakıp da kendinden

büyüklenmen, kibirlenmen, böbürlenmen, (yaktauke ani'llâh) senin Allah'a giden yolunu keser, seni Allah'tan koparır.” Demek ki nasıl olması lâzım?.. Allah'tan korkması lâzım ki, Allah'a kavuşsun, ersin. Erenden olmasının, evliyadan olmasının, Allah'a ulaşan kullardan, vâsıl ila'llâh kullardan olmanın şartı neymiş? Allah'tan korkacak. Allah'tan korkmak seni Allah'a ulaştırır, kibir ve ucüb seni Allah'tan keser, Allah'a kavuşma yollarını keser, yok eder. Öyle olmayacak. Demek ki insan kibir ve ucuba düşmeyecek.

Ucüb, tevîkât-ı samedâniyeyi engelliyordu, kibir de Allah'ın en sevmediği duygulardan birisi. Kalbinde zerre kadar kibir olanı, Allah cennete sokmayacak. Kibir hiç yakışmaz.

“—Kibirlenenlerden birkaç isim ver hocam, kimler meselâ kibirlenmiş?..”

Firavun kibirlenmiş... Muazzam kibirlenmiş, tanrılık davasına kalkmış. Ne oldu?.. Suda boğuldu, kahroldu.

Nemrut kibirlenmiş... Ne oldu?.. Bir sineğin karşısında aciz bıraktı Allah. Burnuna sinek girdi, burnundan içerisini ısırıkça öyle bir ağrı oluyordu ki, hizmetçilerini çağırıp emrediyordu, kafasına tokmakla vuruyorlardı. Allah'ın cezasına bak!..

Ne Firavun kâr etti, ne Nemrut kâr etti, ne bir başka kâfir, zalim kâr etti... Allah Âd kavmini, Semûd kavmini Lût kavmini, Hûd kavmini, Nuh kavmini helâk eyledi. Neden?.. Allah kibirlileri sevmiyor ve onları cezalandırıyor.

3. (Va'htikàru'n-nâsi fî nefsike) “Senin içinden halkı hor hakir görmek duygusu gelmesi...”
Halkı hor görüyor.

“—Bu kim?..”

“—Boş ver yâ.”

“—Bu kim?..”

“—Bırak yâ, adam mı o? Tahsili ne? Parası kadar konuşsun!.. Etrafındaki adamı kadar konuşsun!.. Acizin biri, zavallının birisi...” meselâ.

Halkı hakir görüyor. Bu nedir? (Maradun azîmun lâ yüdâvâ) “Tedavisi olmayan çok büyük bir hastalıktır bu halkı hakir görmek.”

Neden?.. Sen halkı hakir görme!.. Halkın içinde nice senin bilmediğin Allah'ın sevgili kulları var. Senden nice nice daha üstün insanlar var. Halk kocaman bir kalabalık. Hepsinin içini biliyor musun sen?.. Kalbinde ne var? Gecesi gündüzü nasıl geçti?..

Sen dün akşam ne yaptın?.. Horul horul uyudun, keyfine baktın. Belki o bütün gece sabaha kadar dua etti, gözyaşı döktü, Allah'ın sevgisini kazandı, zikretti. Belki parasını hak yola verdi; Allah kabul etti, derecesini yükseltti. Nereden bileceksin?..

“—Efendim onun parası az, para veremez.”

Allah indinde mertebe her zaman parayla kazanılmıyor. Temiz niyetle, güzel duygularla hareket etti mi, Allah seviyor, çok büyük mükâfat veriyor. Parasız da oluyor bu iş.

“—Efendim, tahsili de yok...”

Olsun. Bazen Allah, dağdaki bir çobanı evliya yapıyor, şehirdeki bir profesörü eşkıya yapıyor. O tahsil meselesi de değil. Kalbin temizliği meselesi, ahlâkın güzelliği meselesi, niyetin hâlisliği meselesi bu. Onun için halka hor bakmamak lâzım!..

Büyüklerimiz diyorlar ki:

“—Bir toplantıda oturduğun zaman, toplantı, kalabalık, insanlar var; kendini o toplantının en hor insanı olarak düşün!”

“—Bu toplantıda en aşağı benim.”

“—Niye en aşağısın yâ, bak sen yaşlı başlı adamsın.”

“—Tamam, ben yaşlıyım, daha çok yaşadım, daha çok günah işledim. Bu genç, daha mâsum, o kadar yaşamadı, benim kadar günahı yok. Ben senelerce günah işledim, o daha az işledi. Bu genç benden daha iyi.” diyecek.

“—E senden de yaşlılar var.”

“—O benden yaşlı da benden çok yaşadı, benden çok ibadet etmiştir. Ben o kadar ibadet biriktiremedim, o biriktirmiştir, o da benden iyi. Yaşlısı benden iyi, daha çok ibadet etmiştir, daha iyi, genci benden daha iyi, daha az günah işlemiştir, daha iyi. O halde en kötüsü benim.” diyecek.

Kendisini en kötüsü bilecek ki, kibir duygusu, ucub duygusu kendisine gelmesin. Allah sevmiyor. Kalbinde zerre kadar kibir olan cennete girmeyecek. Kibir olmayacak.

“—Olabilir ki o daha iyidir, belli olmaz. Ben de Allah’tan beni affetmesini isterim. Beni de sevdiği kullar arasına kabul etsin... Ona da çok versin... Kimsenin malında, mülkünde, makamında gözüm yok. Bana da acısın Mevlâm, rahmeylesin, ona da rahmeylesin...” demek lâzım! Garibanı hor görmemek lâzım!

“—Efendim bu dilenci...”

Belki de Hızır AS’dır, sen dilenci sanıyorsun. Öyle senin karşına, sırmalı kaftanla gelecek değil ki Hızır AS... Ne malum Hızır AS olmadığı?..

Hazret-i Ömer RA’ın hırkasında kırk tane yama varmış, bir sürü yama varmış. Kim bilir onu yamasıyla halife-i rûy-i zemin olduğunu?.. Uzaktan birisi görse tahmin etmez.

Basra valisi kenarda oturuyormuş... Sahabeden bir zât, vâli olmuş Peygamber Efendimiz’den sonra oraları fethedilince. Abdullah ibn-i Mes’ud RA galiba... Adam da oradan yüklerini indirmiş, bir çuvalı var. Etrafa bakınmış şöyle, bakmış orada fukaranın birisi oturuyor; hırpânî birisi, yâni böyle eski püskü kılıklı.

“—Gel buraya!” demiş. O da gitmiş,

“—Buyurun...” demiş.

“—Şu çuvalı al sırtına!”

“—Pekiyi...”

Çuvalı sırtına almış, beraber gidiyorlar. Adam koca göbeğiyle elini arkasına bağlamış yürüyor. Düşünün, öyle gidiyor. Arkasında da çuvalı adam gidiyor. Yoldakiler böyle bakıyorlarmış ikisine, ağızları açılıyormuş hayretten,

“—Aaa... Es-selâmü aleyküm yâ emîre’l-mü’minîn!.. Es-selâmü aleyküm yâ emîre’l-mü’minîn!..”

Çuvalı taşıyan emîrî’l-mü’minîn, şehrin vâlisi. Adam anlayamamış onun vali olduğunu, sade giyiminden fukara birisi sanmış. demiş:

“—Aman efendim, bir yanlışlık yapmışım affedersiniz. İndirin çuvalı, beni bağışlayın!”

“—Yok. Nereye kadar gidecekse götürüvereyim. Artık yüklendim.” demiş.

Yâni belli olmaz. Allah mütevazi kulları sevdiğinden, kimisi güzel giyinmez. Kimisi halini saklamayı sever. Allah bilsin der. Kimisi yaptığı iyilikler kabul olmamıştır diye yok sayar; günahlar affolmamıştır diye, dağlar gibi diye düşünür. Halbuki Allah günahlarını silmiştir, sevaplarını kabul etmiştir, evliyadır. Ona sorsan;

“—Ben Allah’ın günahkâr kuluyum, çok günahkârim.” der, gece gündüz ağlar.

“—Yâ ağlama mübarek!..”

Ağlamasın ama, Allah’ın mekrinden emin olmuyor ki. Eline berat verilmedi ki, yâni belli değil ki... Hadii, gökten bir kağıt sallanarak düşüyor, “Seni cennetlik ettim, korkma!..” Böyle bir kağıt yok ki... Ölünceye kadar korkacak. Ölünce ahirette iyi işler yaptığının mükâfatını görecektir ama, en son nefese kadar korkacak. Bak, Allah’tan korkmak onu Allah’a ulaştırır; kibir ve ucub Allah’tan uzaklaştırır, yolunu keser. Halkı hor görmek çok büyük bir hastalıktır, tedavisi olmayan bir hastalıktır.

Artık ne söylesen adam tedavi olmaz. Kendisini dünyanın bir numaralı adamı sanır, kendisini beğenir, halkı beğenmez. İşte al sana bir manyak... Al sana bir Bakırköylük!.. Şimdi Bakırköy’de akıl hastalarını tedavi

eden hastane var mı, bilmiyorum. Al sana bir Bakırköylük!..

d. İnsanların Huyları İçinde Gizlidir

قَالَ وَسَمِعْتُ أَبَا عُرْمَانَ يَقُولُ النَّاسَ عَلَى
أَخْلَاقِهِمْ مَا لَمْ يُخَالِفْ هَوَاهُمْ فَإِذَا خُوِلِفَ هَوَاهُمْ
بَانَ ذَوُّو الْأَخْلَاقِ الْكَرِيمَةِ مِنْ ذَوِي الْأَخْلَاقِ
اللَّئِيمَةِ

TS. 173/9 (Kâle, ve semi'tü ebâ usmân, yekül) Aynı râvî, Ebû Osman'ın şöyle dediğini işittim buyurmuş:

(En-nâsü alâ ahlâkîhim, mâ lem yuhâlif hevâhüm; feizâ hûlîfe hevâhüm bâne zevü'l-ahlâki'l-kerîmeh, min zevi'l-ahlâki'l-leîmeh.)
“İnsanlar, huyları neyse, huyları nasılsa, işte o huy kendilerinde gizli olarak dururlar öyle. Sen onların hevâsına, arzusuna muhalefet etmedikçe öyle dururlar.

Ama bir de onların arzusuna muhalefet ettin mi, keyiflerine aykırı iş yaptın mı; yâni damarına bastın mı diyelim biz Türkçe... Haaa, keyiflerine aykırı iş yapıp da, damarına bastığın zaman, (bâne) aşikâre olur, beyyin olur; (zevu'l-

ahlâki'l-kerîmeh min zevi'l- ahlâki'l-leîmeh)
güzel huylusu, kötü huylusu belli olur. Kötü huylusundan güzel huylusu ayrılır, anlaşılır.”

Neden?.. Damarına bastın adamın, parladı, gizli olan huyları ortaya çıktı. Kedinin tırnakları böyle patisinin içindedir, kızdığı zaman açar. Bir tane vurdu mu, cızzt beş tane çizgi, dört tane çizgi, kan çıkar. Öyle gizliydi. “Kötü insanın kötü ahlâkı içinde gizlidir, damarına basarsan çıkar.” Bir insanın damarına bas bakalım, iyi huylu mu kötü huylu mu, o zaman belli olur.

“İnsanlar kendi ahlâkları üzeredir. Onların arzularına, heveslerine karşı çıkmadığın müddetçe, o huylar gizli kalır.” İyi sanırsın adamı. Ama arzusuna muhalefet ettin mi, o zaman kötü huyludan iyi huylu ayrılır. Kimin kötü huylu, kimin iyi huylu olduğu belli olur.

Evet, iyi günlerde dost belli olmaz. Büyüklerimiz demişler ki:

“—Dost, kara günde belli olur.”

İyi gün dostları, hepsi giderler, senin parandan, mevkîinden, makamından dolayı yanına gelenler, istifade etmek isteyenler giderler. Senin vefâlı eski dostların, kara günde yanında olur. Onun gibi, kötü huy her zaman ortaya çıkmaz. Ne zaman çıkar?.. Damarına bastığın zaman çıkar. Huyuna gitmediğin, suyuna gitmediğin zaman çıkar.

“—E bu ne zaman olacak? Ne zaman damarına basalım? Ne zaman suyuna aykırı iş yapalım?..”

İş yaptığın zaman olur, yolculuk yaptığın zaman olur, ticaret yaptığın zaman olur, anlaşılır. Adam borcunu vermez, adam sözünden cayar...

Hani ey zalim seninle ahd ü peymân ettiğim?

diyor şair. Ahd ü peymân kalmadı. Neden?.. İşte belli olur, böyle bir damarına bastığın zaman.

Veyahut kızdırırsın adamı:

“—Tamam, sana vereceğim şeyleri vermiyorum. Alacağınızı inkâr edeceğim, borcumu sana ödemeyeceğim!” der.

Niye?.. Kızdı. E borç, kızsın da kızmasın da borç... Ödemem lâzım!..

Onun için, insanları deneyip arkadaş seçerlerdi eskiden. Hemen herkesle arkadaşlık etmezlerdi. Hatta İmam Gazâlî *İhyâu Ulûm isimli kitabında arkadaşlığın âdâbını filan anlatırken:*

“—Arkadaş seçerken biraz dene, damarına bir bas bakalım! İyi dediğin bir arkadaşın... Tamam ben bunu beğeniyorum, buna komşu olayım, buna arkadaş olayım, bundan kız alayım, buna kız vereyim, akraba olayım bilmem ne... Bir dene bakalım. Bir yerde şöyle bir...”

Hacda çok güzel belli oluyor. Hacca kardeş kardeş gidenler, ahbap ahbap gidenler, hacdan sonra düşman düşman dönüyorlar; bazen küs dönüyorlar. Çok rastladık. Karayoluyla giderken, Şam'da kavgaya başlıyorlar. Karayolundan dönerken, Adana'da ihtilafa düşüyorlar, memlekete girer girmez.

Neden?.. E kötü huy, sonunda çıkar bir yerden. Güneş balçıkla sıvanmaz. Huy kötü oldu mu, bir yerden böyle patlak verir işte. Allah huylarımızı güzelleştirsin...

Buradan şunu anlıyoruz: Huylar biraz insanların içinde gizlidir, derindedir, patates yumrusu gibidir aşağıda, kazınca çıkacak ortaya, öyle hemen belli olmaz. Onun için;

“—Şu insan iyi mi, kötü mü?..”

“—Bilmem, denemedim ki. Dışarıdan iyi görünüyor ama, şimdilik iyi görüyor ama, bakalım, yolculuk yapalım, haccedelim, ticaret yapalım, alışveriş edelim!.. O zaman görüşürüz bakalım, görürüz.”

Sofraya oturuyorsun, umûmî sofraya, camide sofraya. Ortaya bir kâse geliyor, fakara toplanmış, Ramazan, iftar vakti. Herkes kaşıkla yiyecekler işte. İşte tabağın içinde bir tane et var farz edelim. Lop, bir tanesi alıyor, eti yutuyor. E hadi ötekiler ne olacak? Rabbenâ hep bana... Hop, lüp lüp, lop lop, lop lop... Kendisi yutuyor, öteki?..

“—Bana ne ötekisinden. Ben kendi canımı düşünürüm.”

İşte bu biraz bencil bir arkadaş... Yâni tabii insan az yemekle, çok yemekle ölmez. Öteki çok yeyince ihyâ olmaz, bu az yeyince ölmez. Ama, işte sofrada bile belli olur insanın huyu. İyi huyu, kötü huyu sofrada belli olur.

Mehmed Zahid Kotku Hocamız'ı anlatıyor... Kim?.. Prof. Yusuf Ziya Binatlı. Allah selâmet versin... Bu Bursa İlâhiyât Fakültesi Dekanı olmuştu bir ara, Açık öğretimde televizyonda Hukuk, İktisat dersleri veriyor. Çok ârif bir kimse. Nereden geliyor bunun irfânı, tatlı sohbeti?.. Babası bizim şeyhlerimizden Ömer Ziyâeddin Dağüstânî Hazretleri de ondan. Babasından geliyor asalet mübareğin...

Babası kuvvetli, kurrâ hafız. Buhârî'nin hafızı, hadis hafızı aynı zamanda. Altı saatte Kur'an'ı hatmedermiş. Su gibi, yıldırım gibi Kur'an okuyabilen bir insan... Bu da kuvvetli hafızmış. Sayfayı aşağıdan okurmuş yukarıya doğru, tersine. Gözü kapalı geriye doğru okurmuş. Geriye doğru okumak zordur. Hafızlıkta geri vites zor çalışır. Geriye doğru okumak çok zor.

“—E nasıl yapıyorsun bunu?..” denilince;

“—Gözümün önüne geliyor sayfa...” diyormuş. Sayfa gözünün önüne geliyor, okuyor.

Şimdi Hocamız'ı anlatıyor bu zât.... Bu tekkede genç Hocamız da delikanlı, tekkeye gelip gidiyor. İşte sarı benizli, zayıf, narin bir kimse Mehmed Zâhid Hocamız. Tekkenin aşçısı acırmış Hocamız'a. “Mutfakta pilavın altına eti gömerdik, kapatırdık üstünü. Pilavı ben götürürdüm sofraya... Eti Mehmed Zâhid Efendi'nin önüne doğru koyardım.” diyor.

Yâni, “Şu sesiz sedâsız, melek gibi şahıs biraz pilav yesin, biraz et yesin de, şöyle şişmanlasın şu mübarek...” diye iltimas geçermiş Tekke'nin aşçısı.

Hocamız'ı anlatıyor şimdi Yusuf Ziyâ Efendi:

“—O bir iki kaşık alır, üstündeki pilavı aldıktan sonra alttaki eti görünce, kaşığıyla onu yanındakinin önüne ittiriverirdi.” diyor.

Tabii şimdi et bol, pilav bol, para bol, lokanta bol ama, eskiden bu kadar bol değildi. Eti haftada bir keserlerdi köylerde filan, ayda bir keserlerdi. Herkes bir parça evine götürürse götürürdü. Tavuk, ayda bir, yılda bir kesilirdi filan... Kolay değildi yâni.

Ne yaparmış?.. Sağ tarafa aktarıverirmiş, sol tarafa veriverirmiş. Bunlar da mutfaktan takip ederlermiş:

“—Hay Allah! Yine et öbür tarafa gitti, gene yemedi filan hay Allah!” diye, böyle heyecanlı maç seyreder gibi, durumu takip ederlermiş.

Anlatıyor tatlı tatlı. Bu neden?.. İşte bak, iyilik yapmak istiyor. Bir otururmuş hocaefendisinin karşısında, bir diz çökmüş, heykel gibi. “Dizlerin hiç acımaz mıydı mübarek?” diyorlar. Öyle otururmuş. Tabii büyük insanlar, evvelki hallerinden belli oluyor.

e. Nefsinin Hiçliğini Anlamak

Evet, bir tane daha okuyacağız, bitiyor zamanımız.

سَمِعْتُ أَبَا عَمْرٍو بْنَ مَطَرٍ يَقُولُ سَمِعْتُ أَبَا
عُثْمَانَ يَقُولُ مَنْ جَلَّ مِقْدَارُهُ فِي نَفْسِهِ جَلَّ أَقْدَارُ
النَّاسِ عِنْدَهُ وَمَنْ صَغُرَ مِقْدَارُهُ فِي نَفْسِهِ صَغُرَ
أَقْدَارُ النَّاسِ عِنْدَهُ

TS. 173/10 (Semi'tü ebâ amri'bne matar, yekül) Ben Matar oğlu Ebû Amr'dan işittim ki, şöyle diyor: (Semi'tü ebâ usmâne, yekül) Ebû Osmân-ı Hîrî'nin şöyle dediğini işitmiş o da:

(Men celle mikdâruhû fî nefsih, celle akdâru'n-nâsi indeh; ve men sağure miktâruhû fî nefsih, sağura ahdâru'n-nâsi indeh.)

“Kimin ki kendisine, kendi kadr ü kıymeti yüce görünürse; ‘Yâ ben büyük adamım yâ, kıymetli adamım ya, bayağı da eşim, menendim yok filan da galiba, ben neyim be!’ filan diye, böyle insan biraz kendisinin kadrini yüce görürse, insanların da kadrini mühim bir şey sanır, halkı da gözünde büyütür. Halka önem verir. *(Ve men sağure miktâruhû fî nefsih)* Ama, kendi nefesine bakıp

da kendinin hiçliğini, bîçâreliğini, muhtaçlığını, fakrını, Allah'a olan za'fını sezerse; (sağura ahdâru'n-nâsi indehu) insanların da kendisi gibi olduğunu, çok kıymetli olmadığını, onların da bîçâre Allah'ın kulları olduğunu anlar. Halka değil, Hakk'a yönelir; halktan beklemez, Hak'tan bekler. O zaman kâmil bir insan olur.”

Demin söylediğimiz meselelerden birisi. Hani dedik ki bu sözden birkaç ders çıkıyor: Bir: İnsan kendi nefsinin görmeyecek, kendi nefsinin hiçliğini anlayacak. İki: Halkın da hiçliğini anlayacak. Halk da senin gibi insanlardan müteşekkil... Halk da, Allah yardım ederse, bir şeylere nail olan aciz mahlûklar...

Kendisine bakıp kendisinin aczini bilen, halkın da aczini, iftikarını, Cenâb-ı Mevlâ'ya muhtaçlığını anlar; halktan beklemez, Hakk'a kul olmağa bakar, Hak'tan ister, iyi kul olur. Halktan bekleyen yanlış iş yapmış olur.

Allah-u Teâlâ Hazretleri mânevî, ince, güzel gerçekleri iyi görmeyi cümlemize nasib eylesin... Allah, güzel huylara sahip olmayı nasib eylesin... Sevmediği huylar varsa üzerimizde... Bak okudukça neler anlıyoruz, neleri öğreniyoruz. Bu dersler çok mühim. Burada bu mübareklerin sözleri çok mühim, çok ince şeyler.

Allah, yanlış fikirlerimiz varsa, bizi onlardan kurtarsın... Yanlış kötü huylarımız varsa, bizi onlardan kurtarsın... Bizi sevdiği huylara sahip eylesin... Sevdiği, güzel ahlâka sahip bir kul eylesin... Sevdiği, güzel amellere muvaffak eylesin... Huzuruna sevdiği, râzı olduğu kul olarak varmayı nasib eylesin... Cennetiyle, cemaliyle cümlemizi müşerref eylesin...

Allah hepinizden râzı olsun!..

El-Fâtiha!..

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

21. 09. 1996 - İstanbul

[Bütün TASAVVUF SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

SERVER
Kürsü